

Resandets historia

Mötesdeltagarna i Hemmestorpsmölla. Foto Sanna Månsson.

“Världen är som en bok, den som stannar hemma läser bara första sidan” – Augustinus (354-430)

Så inledde Matz Jörgensen sin berättelse om resandets historia. Vi var 15 personer som samlades i Hemmestorpsmölla lördagseftermiddagen den 25/8. Matz tog oss på en historisk resa som började redan på 400-talet och pilgrimsresorna till Santiago de Compostela. Då gjordes resorna främst till fots eller med häst och vagn. Det var en upplevelse att ta sig från ett ställe till ett annat eftersom det inte gick så fort och man då hann se och uppleva landskapet på vägen. Kloster fungerade som härbärgen för de som behövde mat och husrum i väntan på att ta sig vidare. Efter reformationen lades många kloster ner och istället öppnades marknaden för gästgiverier. År 1279 startades den första gästgivargården i Sverige. De var skyldiga att ha skjutshållning, vilket innebar att de var skyldiga att hålla ett visst antal hästar och vagnar. Detta för att förbipasserande skulle ha möjlighet att byta en trött häst mot en pigg. Det sattes upp vägstenar, så kallade milstenar, för att markera avstånden mel-

lan gästgiverierna. De angavs i gamla mil, där en mil motsvarar 10 688 m. På 1400-talet var det resor till havs för att undersöka världen som fick störst uppmärksamhet. Världen skulle kartläggas och ”den okända världen” skulle bli den kända världen. Kartografer kartlade och upprättade kartor över världen. Bland annat gjorde kartografen Gerhard Buhrman en vägvisare över Sverige och Finland som beskrev var gästgivargårdarna låg.

Resandet ökar

Efterhand som världen vidgades ökade resandet. Under 1600- och 1700-talen började adliga studenter ta sig runt till olika universitet på så kallade bildningsresor. De stannade 2-3 månader vid varje universitet och lärde sig seder och språk i det land de befann sig i. Under senare delen av 1700-talet började Thomas Cook att organisera turistresor. Starten var nykterhetsresor för 4-500 personer. Något som också möjliggjorde en ökning av resandet var stenbroarna som började att anläggas under 1700-talet. De möjliggjorde att fler rörde sig över dem eftersom de hade högre bärlighet

än de tidigare broarna. Resandet accelererade under 1800-talet då även järnvägen gjorde sitt intåg i Sverige. Under 1800-talet hade även borgerskapet råd att ta sig runt på bildningsresor. Dessa bildningsresor som ägde rum mellan 1600-talet och 1800-talet skulle kunna liknas vid dagens språkresor. Innan järnvägen kom var det vanligast att man levde i den socken man föddes i och inte kom så mycket längre. När fler och fler reste ville man behålla kontakten på något sätt med de där hemma. Vykortet uppfanns och Tyskland och Frankrike var först med det. Där kom det på 1870-talet och det skulle dröja till 1890-talet innan fenomenet nådde Sverige.

Turistföreningen

I samband med ett ökat resande startar Svenska turistföreningen år 1885, med sin slogan ”Känn ditt land”. En förutsättning för att kunna resa är ett utbyggt vägnät av något slag och möjlighet att övernatta på vägen. Vandrarnas slogs upp längs vandringslederna och fortfarande är Skåne det vandrarnas mest använda landskapet i Sverige. Vidare ökade resandet med rasande fart under 1900-talet. 1901 kom den första Guide Michelin ut och ungefär vid samma tid gav turistföreningen ut rekommendationer på besöksmål och pekade även ut platser där man kunde fotografera vackra vyer. 1930-talet var viktigt för resandet. 1936 ägde utställningen Fritiden rum i Ystad. Året efter startade Reso AB, med syfte att möjliggöra folksemester och 1938 lagstadgades om två veckors semester i Sverige. Utvecklingen gick framåt

Aktuellt

i Klingavälsåns dalgång

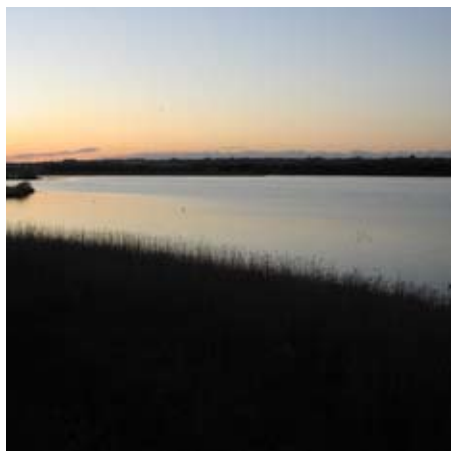
Information om natur- och kulturlandskapet i Vombsänkan från Lunds- och Sjöbo kommuner samt Länsstyrelsen i Skåne

Fortsättning från förra sidan...

och 1955 ägde den första charterresan, så som den är känd idag, rum. Planet gick till Mallorca.

Sammanfattningsvis kan sägas att Matz berättade att vi i alla tider rest mer eller mindre och på olika sätt. Först med häst och vagn på dåliga vägar och idag reser vi snabbt och smidigt. Idag söker vi oss dock tillbaka i tiden för att hitta det genuina och unika. Efter Matz föredrag bjöds det på fika. Bullar från Smak sak i Blentarp tillsammans med Fogarolli-kaffe satte fart på diskussionerna och det ena reseminnet efter det andra kom upp. Vi passade också på att titta på gamla kartor som en av deltagarna haft med sig till träffen. Vi vill tacka Matz för ett lärorikt föredrag!

Sanna Månsson

Skymningsbild från Krankesjön.

Foto: Per Blomberg

Ny hemsida

www.lifescapesverige.net

Projektet LIFEscape har nu fått en svensk hemsida för pilotområdet Vombsänkan. Där kan du läsa om projektet och de olika aktiviteter som genomförts och som kommer att genomföras. Webredaktör är Sanna Månsson, Sjöbo kommun. Här finns den senaste informationen om projektet.

Regementets dag 2012

Den 26 augusti 2012 arrangerade Södra skånska regementet P7 sitt årliga evenemang Regementets dag. Det är en dag då man visar upp den militära verksamheten för allmänheten med stridsuppvisningar, demonstrationer av olika fordon etc. Förutom militären själv var dess olika samarbetspartners på plats, däribland Lunds kommun som berättade om pågående projekt rörande grod- och paddvatten på Revingefältet samt delade ut allehanda information om natur i kommunen. Länsstyrelsen i Skåne län var också på plats och berättade om sandmarksprojekt med mera i området. 15 000 personer besökte dagen.

I år har på fältet en omfattande inventering av groddjur gjorts i 13 dammar grävda 1999, 2 dammar grävda 2011 samt en mångfald temporära pölar i och kring Svarta hål och norr om Krankesjön, vilka skapats till följd av bandvagnars framfart. Något som utöver detta gynnar groddjuren i området är det faktum att nötkreatur betar i området och på så vis håller nere vegetationen. Detta gynnar ovanliga arter såsom lökgroda (*Pelobates fuscus*)

och strandpadda (*Bufo calamita*) vilka båda finns på Revingefältet. I år har man även för första gången konstaterat åtlig groda (*Rana esculanta*) i området. Militära fordon och betesdjur kan även innebära negativa följder för groddjur. Romsträngar och yngel riskerar att gå förlorade när fordonen kör över dammarna eller när nötkreaturen trampar runt i vattnen.

Man försöker därför finna en strategi som kan gynna alla parter. Vid inventeringen har man hittat enbart en individ av lökgroda. Strandpaddor finns det däremot fler av. Dem har man funnit i de temporära pölar. De har märkts enligt en ny metod, där man sticker in ett litet chip under huden på ryggen på paddorna. Man har märkt närmare 100 individer, framför allt hanar. På detta vis kan man få en större bild av populationens storlek samt försöka kartlägga deras utbredning och rörelsemönster. På våren stängs-lar man temporärt in känsliga vatten och flyttar romsträngar om det behövs i ett försök att gynna strandpaddorna.

Text och bild: Nils Lundquist

Aktuellt

i Klingavälsåns dalgång

Information om natur- och kulturlandskapet i Vombsänkan från Lunds- och Sjöbo kommuner samt Länsstyrelsen i Skåne

Sandmarkerna på Revingefältet ska åter myllra av liv

Sandiga marker vid Östra Tvet på Revingefältet Foto: Per Blomberg

Länsstyrelserna i Skåne, Halland och Kalmar län har, tillsammans med Lunds universitet och Kristianstad Vattenrike, beviljats EU-medel för att restaurera det forna myllrande växt- och djurlivet i de sydsvenska sandmarkerna. Projektet som leds av Länsstyrelsen i Skåne har en budget på 70 miljoner kronor och finansieras till hälften av EU-medel. I Skåne kommer projektet arbeta med 16 olika Natura 2000-områden, däribland Revingehed.

De sandiga markerna är några av landets mest artrika naturmiljöer, men de är ofta starkt hotade. Det beror på att sandmarkerna inte har något direkt värde i produktionslandskapet och är i behov av särskild skötsel. Många växt- och djurarter har trängts undan till de små ytor i landskapet där öppen sand fortfarande finns kvar. Projektet ger möjlighet att återställa några av de mest värdefulla markerna i södra Sverige.

Stora delar av de sandiga markerna i Vombsänkan ingår i Natura 2000-området Revingehed. Området har unika naturvärden med framförallt många sällsynta insekter som är knutna till sandmiljöer. Tillsammans med Fortifikationsverket och militären kommer Länsstyrelsen att restaurera och skapa bättre förutsättningar för de arter som har behov av att vi rör om i sanden. Mer information om åtgärderna kommer att ske på informationsmöten och guidade fältvandringar med start 2013.

Kontaktperson

Maria Sandell

Naturinformatör, Länsstyrelsen i Skåne

Sandiga marker vid Svarta hål på Revingefältet. Foto: Per Blomberg

Sandiga marker söder om Regementet. Foto: Per Blomberg

Sandiga marker med blåeld på Revingefältet. Foto: Per Blomberg.

Aktuellt

i Klingavälsåns dalgång

Information om natur- och kulturlandskapet i Vombsänkan från Lunds- och Sjöbo kommuner samt Länsstyrelsen i Skåne

Program hösten 2012

Studieresa 12-13/9

Projektet har bjudit in till en studieresa till Vombsänkan och Kristianstad vattenrike den 12-13 september vilken redan är fulltecknad med 35 deltagare. Både boende i Vombsänkan, tjänstemän och deltagare från de andra projektländerna deltar.

Gästgivaregårdar 16/9

Den 16 september klockan 14-16 har vi ett möte om gästgivaregårdar och deras historia. Vad passar bättre än att vara på Sjöbo gästis där Mats Jörgensen introducerar ämnet och håller föredrag. Alla är sedan välkomna att delta i diskussionen och ni får gärna ta med foton och andra dokument från förr. Projektet bjuder på fika och mötet är gratis. Anmälan till Lena Ingvad, 046-356981 lana.ingvad@lund.se.

Kronhjortsbröl på vattenverket 21/9

Fredagen den 21 september bjuder LIFEscape in till en kväll om vilt och viltvård med kronhjorten i fokus. Vi samlas vid vattenverket i Vomb klockan 18:00 där Vattenverket berättar inledningsvis om deras verksamhet. Sedan kommer forskaren Anders Jarnemo att berätta och visa bilder på kronhjorten. Vi bjuder sedan på soppa och ger oss ut skymningen ut för att lyssna på kronhjortens brunstbröl. Vombs fure är ett av de viktigaste områdena för kronhjorten i Skåne, men förutsättningarna håller på att förändras. Har du frågor eller kunskap om viltet i Vombsänkan som du vill dela med dig av är detta välkommet. Anmäl dig då till Per Blomberg, per.blomberg@lund.se eller Lena Ingvad, lana.ingvad@lund.se.

Vombsänkans kvaliteter 6 oktober

Under hösten börjar arbetet med att ta fram en gemensam vision för hur landskapet och de fysiska förutsättningarna skall bevaras och utvecklas i framtiden. Första träffen blir en workshop den 6:e oktober på Kulturrens Östarp. Alla är hjärtligt välkomna till detta arbetsmöte då vi skall analysera förutsättningarna för naturvård, boskapskötsel, rekreation, turism, hästverksamhet etc. Projektet bjuder på lunch och fika. Vi börjar med fika 10:00 och sedan inleder vi workshopen klockan 10:30, med lunch 12:30 och avslutning senast 15:00. Anmälan till Per Blomberg, per.blomberg@lund.se eller Lena Ingvad, lana.ingvad@lund.se.

Utblickar från Linné 20/10

Den 20 oktober klockan 14-16 anordnas den tredje träffen om kulturhistoria i Vombsänkan. Dagens ämne är Utblickar från Linné och tar avstamp i landskapet före skiftesreformerna så som Linné såg det på sin skånska resa. Mötet bjuder på fika. anmälan till Lena Ingvad, lana.ingvad@lund.se.

Vombsänkans framtid 10 november

Detta blir höstens viktigaste möte i LIFEscape. Utifrån kunskapsmanställningen på workshopen den 6 oktober arbetar vi vidare med visioner och utvecklingsförslag för området. Hur vill vi att det skall se ut i Vombsänkan i framtiden? Plats och klockslag meddelas senare i höst. Anmälan till Per Blomberg, per.blomberg@lund.se eller Lena Ingvad, lana.ingvad@lund.se.

Nyhetsbrevet

Aktuellt i Klingavälsåns dalgång är ett nyhetsbrev med korta sammanfattningar av vad som händer i området när det gäller EU-projektet LIFEscape, landskapsfrågor, natur- och kulturmiljövärd. Redaktör är utvecklingssamordnare Per Blomberg vid Lunds kommun, Tekniska förvaltningen, Park- och naturkontoret. Nyhetsbrevet kommer att ges ut under 2011-2013 med fyra nummer per år. Synpunkter och tips kan skickas till per.blomberg@lund.se. Det går även bra att ringa till Per på tel 046-356976.

